

Ledelsesvurdering

1. Innledning

I fjor kunne Kulturhistorisk museum for første gang på mange år presentere et budsjett og en langtidsprognose med avklart finansiering av sentrale satsninger og vedtatt kompensasjon for tapte inntekter. Dette markerte slutten på en periode på 9 år hvor museet har arbeidet aktivt for først å håndtere et betydelig underskudd og deretter skape sikre og langsiktige økonomiske rammer for museumsdriften. I år må vi igjen legge frem et budsjett med uavklarte inntekter og utgifter grunnet kutt i statsbudsjettet og økte energikostnader.

Museet legger frem et budsjett og en prognose som viser et betydelig mindreforbruk de første årene, men med tilnærmet balanse ved utgangen av perioden. Dette vil det bli nærmere redegjort for nedenfor.

Museumsledelsen vil påpeke at styring av museets økonomi har blitt mer krevende etter overgang til DFØs økonomistyringsverktøy. Det er i hovedsak to grunner til dette. For det første synes systemet å være utviklet for å håndtere større økonomier enn KHMs. For mindre og sammensatte økonomier gir ikke det innkjøpte systemet tilstrekkelig presisjon. For det andre påtvinger systemet omfattende manuell behandling av den lovpålagte oppgaveporteføljen, da museet ikke kan bruke verktøyet til å rapportere og styre så presist som Klima- og miljødepartementet krever.

Til dette skal det også legges at museet fikk et indirekte kutt på 20 mill. kr. i perioden 2020-2021 ved at bortfall av inntekter på grunn av korona og stengte museer ble kompensert med bare 80 %. Dette krevde ny beregning av prognosen for museets økonomiske utvikling. Med årets kutt som følge av statsbudsjettet og vedtatt kutt på over 9,3 mill. kr. som følge av økte energikostnader har museet fått et samlet kutt på over 30 mill i løpet av årene 2020-2023. I vår begrensede økonomi er et årlig kutt på 10 mill. kr. av vesentlige betydning for handlingsrom og virksomhetsplanlegging, noe som også gjør prognosearbeidet vanskelig.

Målstyring

Museumsledelsen vil innledningsvis trekke frem følgende ambisjoner og prioriteringer for langtidsperioden:

1. *Gjøre Vikingtidsmuseet til et flaggskip for UiO der hele Universitetet tar eierskap til prosjektet og bygget.* Følgende tiltak er anført: Utvikle det nye vikingtidsmuseet som en tverrfaglig forsknings- og formidlingsarena.
2. *Samlingsforvaltning.* Følgende tiltak er anført: Permanent løsning for KHMs behov for magasinfasiliteter med tilhørende arbeidsplasser og spesialarealer; Oppfølging av Saving Oseberg; Ny kulturmiljølov; Styrke formidlingen av UiOs institusjons- og vitenskapshistorie.
3. *KHMs arealbehov og oppfølging av trelokasjonsmodellen.* Følgende tiltak er anført: En helhetlig arealplan for KHM i Sentrum.

Disse tre satsningene er hentet fra Utviklingsavtalen mellom rektoratet og KHM og de er mer utfyllende beskrevet i avtalen. I tillegg til satsninger omfattet av Utviklingsavtalen har KHMs styre følgende hovedsatsninger:

4. *Strategisk bruk av Faglige programmer*

5. *KHMs rolle og relasjon til aktuelle samarbeidsinstitusjoner*
6. *Strategisk utvikling av utstillingsprogram og sideprogrammer på HM og alternativ visningssteder*
7. *Finansieringsmodeller for å løse KHMs arealbehov*
8. *Fordeling, kompetanse og rekruttering som ett museum*

Museets ambisjonsnivå er således avstemt med universitetsledelsen og museets styre.

2. **Vurdering av langtidsprognoser 2024-2027 og budsjett 2023**

Museumsledelsen vil strukturere kommentarene til langtidsprognose 2024-2027 og budsjett 2023 ved å først kommentere på vedtatte kutt i tildelingen for 2023, deretter museets mindreforbruk og budsjettert disponering av dette.

Justert fordeling 2023

KHM kan ikke se å ha mottatt endelig disponeringsskriv for 2023. Vi legger derfor *Foreløpig disponeringsskriv* fra juni 2022 samt UiO-styrets behandling av sak 47/22 *Justering av fordeling 2023* til grunn for budsjett og prognose. KHM har fått et kutt på 9,334 mill. kr. som bidrag til inndekking av økte energikostnader for UiO i 2023. Beløpet følger av modell kalt Alternativ 1 som er basert på enhetenes andel av areal. Kuttet innebærer at om lag 70 % av museets basistildeling går til internhusleie. Denne situasjonen er en påminnelse om at KHM har en utsatt og lite bærekraftig finansiering fra statens side.

Museumsledelsen viser til protokoll fra UiO-styrets behandling av fordeling 2023, der det i pkt. 7 heter: «Rektor får fullmakt til å vurdere eventuelle justeringer knyttet til museene.» Museet ser frem til videre dialog med universitetsledelsen om relevante tiltak.

Museumsledelsen kommenterte vedtatte modell for fordeling av økte energikostnader både skriftlig og muntlig i dekan- og direktørmøtet. Vi henviser her til våre prinsipielle betenkeligheter ved saksbehandling og modell, men noterer oss at dette ikke skal skape presedens.

Mindreforbruk

KHM vil i henhold til prognose ende opp med et akkumulert mindreforbruk på ca 61 mill. kr. i 2022. Det vil bli redegjort for disponeringen av dette nedenfor.

1. Fornyning av utstillinger i Historisk museum

I opprinnelige planer skulle første runde med fornying av utstillinger i Historisk museum vært avsluttet. Det har imidlertid vært gjentagende forsinkelser i fremdriften først som følge av Klimaskjermprosjektet så som en konsekvens av pandemien. I henhold til forliggende fremdriftsplan og koordinering med Eiendomsavdelingen vil disse prosjektene avsluttes i løpet av 2023. Det gjenstår arbeider for ca 14 mill. kr. til disse prosjektene (en sal i 1. etg. og tre saler i 2. etg.). I langtidsperioden er det lagt opp til årlige kostnader på 3,5 mill. kr. til nødvendig vedlikehold og oppdatering av kjerneutstillingene. I tillegg er det initiert prosjekter for om lag 20 mill. kr. Sistnevnte er del av KHMs ambisjon om å øke publikumsbesøket ved Historisk museum til 250 000 pr. år og således innfri forpliktelsen i UH-loven om demokratisering av kunnskap som hviler tungt på museene (jfr Stm om humaniora). Vi viser for øvrig her til dialog med rektoratet og EA om satsing på Historisk museum innenfor UiOs eget økonomiske handlingsrom.

2. Fullføring av flyttestreksprosjektet

Flyttestreksprosjektet omhandler flytting av de arkeologiske samlingene fra Historisk Museum, Frederiksgate 2 til magasinet på Økern. Prosjektet finansieres gjennom øremerkede tildelinger fra UiO og avsatte prosjektmidler samt egeninnsats ved KHM. Flyttestreksprosjektet er organisert med arbeidslinjer (arkeolog, konservator og fotograf) i ulike delprosjekter. Koordinering med Klimaskjermprosjektet medførte

perioder med redusert bemanning og forsinket fremdrift. Prosjektet tapte også mye arbeidstid som følge av pandemien fra mars 2020 og fram til januar 2022. Flytteprosjektet bemannes opp i 2023 for å ta inn det tapte og sikre at prosjektet blir avsluttet ved utløp av året. Estimert kostnad for prosjektet i 2023 er 11 mill. kr., hvorav 5 mill. kr dekkes av inngående balanse (mindreforbruket).

Forsinkelser i Flytteprosjektet og bred deltakelse i prosjektet for nytt Vikingtidsmuseum (VTM) har ført til akkumulerte restanser av innleverte gjenstander til KHM. Dette er aktiviteter som er lovpålagte og som museet må gjennomføre. Det er satt av 8 mill. kr. til arbeidet med restansene i perioden.

3. Kongsgårdprosjektet Avaldsnes

KHM mottok i 2018 en engangsbevilgning fra Kunnskapsdepartementet til forskning og internasjonal publisering av resultatene fra Kongsgårdprosjektet Avaldsnes. Det gjenstår 7,5 mill. kr. av bevilgningen. Disse midlene vil i kommende periode benyttes til 100 % lønn for prosjektleder. Dette innebærer at vi vil ha et mindreforbruk på denne posten gjennom hele perioden.

4. Nye og ubesatte stillinger

KHM har holdt flere stillinger vakante i 2022. Det følger dels av museets arbeid med ny, helhetlig HR-strategi og Handlingsplan for kompetanse og rekruttering, jf pkt 8 i prioriterte saker. Denne skal vedtas av museets styre i februar 2023. Museumsledelsen planlegger for innfasing av 6 stillinger i 2023, hvorav tre er klare til utlysning og vakante i budsjett. Organisering, bemanning og finansiering av nytt Vikingtidsmuseum er ikke tatt med i planen.

5. Nytt vikingtidsmuseum

Vikingtidsmuseet er et prioritert område for universitetsledelsen og museets styre. KHM samarbeider med Eiendomsavdelingen og USIT om ansvarsfordeling og grensesnitt for driften av det nye museet. Vi ser allerede nå at vi må fase inn flere stillinger knyttet til det nye museet før dette åpner. For å sikre forsvarlig økonomi i slutføringen av prosjektet, er det satt av 7 mill. kr. av mindreforbruket til dette formålet. Alternativet vil være at universitetsledelsen garanterer for denne utgiften.

6. Konklusjon

Mindreforbruket er følgelig langsiktig disponert i tråd med føringer og prioriteringer avklart med universitetsledelsen og museets styre med sikte på å innfri det høye forventningsnivået som er satt i museet.

Dato: 14.12.2022

Håkon Glørstad
museumsdirektør

Karl Kallhovd
assisterende museumsdirektør